

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ
STREDISKO
PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Ľudské práva v médiách IV.

O dôležitosti zobrazovania
ľudskoprávnej problematiky
v mediálnom diskurze

Názov: Ľudské práva v médiách IV. O dôležitosti zobrazovania ľudskoprávnej problematiky v mediálnom diskurze (druhý polrok 2025)

Vydalo: Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, Bratislava, 2026

Autorka:
Mgr. Anna Máriašsyová

Za obsah a jazykovú úpravu zodpovedá autorka.

Grafická úprava:
Kovidesign
Kamila Černáková

Fotografie použité v tejto publikácii sú ilustračné a boli riadne licencované z freepik.com.

ISBN: 978-80-8296-065-8 (pdf)
978-80-8296-064-1 (tlač)

Obsah

Úvod	4
1 Poznámky k metodológii	7
2 Výsledky analýzy monitoringu médií	12
2.1 Informovanie o ľudských právach: skupiny obyvateľstva	13
2.2 Informovanie o ľudských právach: udalosti a témy	17
2.3 Informovanie o ľudských právach: kto prináša ľudské práva do mediálneho diskurzu	19
3 Zistenia a závery	22
→ Vyhodnotenie trendu: porovnanie s predchádzajúcimi monitorovanými obdobiami	23
→ Vyhodnotenie hlavných zistení za obdobie december 2023 až november 2025	24

4

Úvod

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva (ďalej ako „Stredisko“) má podľa zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva okrem iných činností mandát aj na monitorovanie a hodnotenie dodržiavania ľudských práv a dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania, na šírenie povedomia o úlohe ľudských práv v demokratickej spoločnosti, uskutočňovanie výskumov a prieskumov v oblasti ľudských práv či vypracúvanie a uverejňovanie správ a odporúčaní o stave dodržiavania ľudských práv na Slovensku. Stredisko teda z podstaty svojho mandátu pravidelne sleduje, akým spôsobom sa ľudskoprávne témy komunikujú vo verejnom diskurze. V minulosti svoje závery, zistenia a odporúčania publikovalo nielen vo svojej každoročnej správe o dodržiavaní ľudských práv,¹ ale aj prostredníctvom špecificky zameraných analytických správ mediálneho zobrazovania rôznych ľudskoprávných tém.²

Predkladaná správa je záverečnou v sérii monitoringov zobrazovania ľudských práv, ktoré Stredisko v polročných intervaloch publikuje od roku 2024.³ **Spôsob zobrazovania ľudských práv v mediálnom diskurze môže mať zásadný vplyv na to, ako týmto právam a najmä ich univerzalite verejnáť rozumie.** Predchádzajúce analytické správy v tomto kontexte poukázali na viaceré problematické aspekty – pri prijímaní legislatívy chýba korektná ľudskoprávna diskusia a politická reprezentácia často hovorí o porušovaní ľudských práv bez akejkoľvek konkretizácie. Viaceré skupiny obyvateľstva zároveň s ľudskými právami takmer nie sú spájané, čo v konečnom dôsledku môže spôsobiť, že im verejnáť tieto práva nebude pripisovať. Priebežne počas celého monitorovaného obdobia sme upozorňovali aj na vágne a nekonkrétne informovanie o ľudských právach, čo môže viesť k oslabovaniu významu tohto pojmu.

1 Každoročne publikovaná *Správa o dodržiavaní ľudských práv vrátane zásady rovnakého zaobchádzania v Slovenskej republike*, dostupná na <https://www.snslp.sk/nasa-cinnost/monitoring-a-reporting/sprava-o-dodrziavani-lyudskych-prav/>

2 Analytické správy Strediska z monitoringov médií zamerané napríklad na zobrazovanie sexuálneho obťažovania, násilia na ženách, diskriminácie, nenávisťných ideológií, migrácie či náboženských skupín sú dostupné na <https://www.snslp.sk/nasa-cinnost/vyskumna-cinnost/publikovane-vystupy-vyskumnej-cinnosti/>

3 Máriássyová, A., Vicenová, R. 2024. *Ľudské práva v médiách. O dôležitosti korektného zobrazovania ľudskoprávnej problematiky v mediálnom diskurze*. Bratislava: Slovenské národné stredisko pre ľudské práva. Dostupné na <https://www.snslp.sk/wp-content/uploads/Ludske-prava-v-mediach.pdf>

Vicenová, R., Máriássyová, A. 2024. *Ľudské práva v médiách II. O dôležitosti korektného zobrazovania ľudskoprávnej problematiky v mediálnom diskurze*. Bratislava: Slovenské národné stredisko pre ľudské práva. Dostupné na <https://www.snslp.sk/wp-content/uploads/Ludske-prava-v-mediach-2.pdf>

Máriássyová, A., Vicenová, R. 2025. *Ľudské práva v médiách III. O dôležitosti korektného zobrazovania ľudskoprávnej problematiky v mediálnom diskurze*. Bratislava: Slovenské národné stredisko pre ľudské práva. Dostupné na <https://www.snslp.sk/wp-content/uploads/Ludske-prava-v-mediach-3.pdf>

Táto správa preto sleduje ďalší vývoj mediálneho informovania o ľudskoprávnej problematike a sumarizuje doterajšie zistenia. Zdôrazňujeme, že zodpovednosť prispievať ku korektnému a komplexnému informovaniu o ľudských právach neleží len na politickej reprezentácii, ale aj na novinárkach a novinároch. Nízka pozornosť venovaná explicitnému pomenúvaniu súvisu zobrazovaných tém s ľudskými právami totiž prispieva k nedostatočnému tematizovaniu niektorých oblastí a udalostí ako ľudskoprávných otázok. Cieľom mediálnych monitoringov je preto nielen poukázať na nedostatky, ale aj poskytnúť všetkým aktérom a aktérkam návod, ako o ľudských právach informovať spôsobom, ktorý prispeje k zlepšeniu ľudskoprávneho diskurzu.

1. Poznámky k metodologii

Ambíciou Strediska je prostredníctvom série správ z monitoringu médií poskytnúť obraz o tom, v akom kontexte sa v slovenskom mediálnom priestore informuje o ľudských právach a zároveň upozorňovať na dôležitosť korektného a presného informovania o ľudskoprávných otázkach. Monitoring sa preto zameril na štyri otázky:

1. S ktorými skupinami ľudí sa v slovenskom mediálnom priestore spája informovanie o problematike ľudských práv, a ktoré skupiny v ňom, naopak, absentujú?
2. S ktorými udalosťami a témami sa v slovenských médiách spája informovanie o problematike ľudských práv?
3. Ktorí aktéri prinášajú ľudskoprávne rámcovanie k sledovaným témam?
4. Ako sa informovanie o ľudských právach vyvíja v porovnaní s predchádzajúcimi monitorovanými obdobiami?

8 Zber dát prostredníctvom služby Mediaboard prebiehal v období 1.6.2025 – 30.11.2025 a sledoval 20 najnavštevovanejších online spravodajských portálov, ktoré boli identifikované na základe priemernej návštevnosti počas kalendárneho roka predchádzajúceho zberu dát (január – december 2024) (Tabuľka 1). Predchádzajúce výskumné správy z prvého a z druhého polroka 2024 a prvého polroka 2025 (citované vyššie) boli vypracované na základe rovnakých metodologických východísk s mierne odlišnými skúmanými položkami. Záver tejto správy preto obsahuje aj stručné porovnanie zistení v doterajších monitorovaných obdobiach.

Tabuľka 1 Najnavštevovanejšie spravodajské portály za január až december 2024 (podľa spriemerovaných mesačných hodnôt návštevnosti)⁴

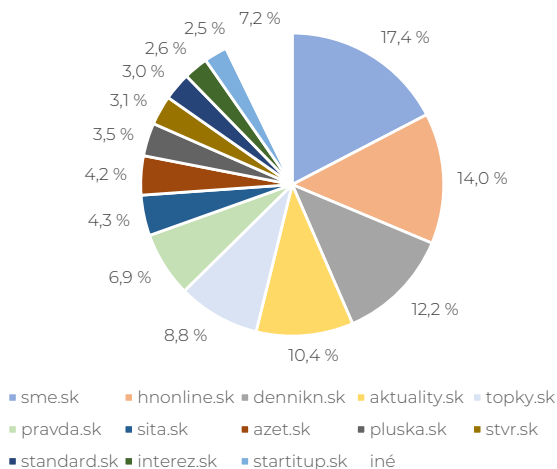
Spravodajské portály

1. aktuality.sk	11. startitup.sk
2. pluska.sk	12. hnonline.sk
3. sme.sk	13. refresher.sk
4. zoznam.sk	14. tvnoviny.sk
5. pravda.sk	15. dennikn.sk
6. cas.sk	16. noviny.sk
7. topky.sk	17. sita.sk
8. azet.sk	18. emefka.sk
9. dobrenoviny.sk	19. standard.sk
10. interez.sk	20. rtvs.sk

Sledované boli mediálne výstupy, v ktorých sa objavilo kľúčové slovo *ľudské práva* alebo *ľudskoprávny* vrátane ich ďalších gramatických tvarov. Z ďalšej analýzy boli vylúčené výstupy, ktoré boli publikované ako upútavky na iné články, články z kategórie rýchlych správ, ktoré obsahovali iba krátku a málo hodnotnú informáciu, a blogy. Celkovo bolo analyticky spracovaných 4 480 mediálnych výstupov.

Kľúčové slová boli zachytené v mediálnych výstupoch všetkých sledovaných online spravodajských médií. Medzi päť spravodajských portálov, ktoré najčastejšie rámujú témy ako ľudskoprávne (Graf 1), patria portály *sme.sk* (17,4 %), *hnonline.sk* (14 %), *dennikn.sk* (12,2 %), *aktuality.sk* (10,4 %) a *topky.sk* (8,8 %). V porovnaní s mediálnym pokrytím ľudskoprávnych tém v predchádzajúcich sledovaných obdobiach (tzn. december 2023 – máj 2025) sa pozícia týchto médií takmer nezmenila.

Graf 1 Podiel mediálnych výstupov týkajúcich sa ľudskoprávnej problematiky z celového počtu mediálnych výstupov, podľa sledovaných médií⁵

⁵ V kategórii *iné* sú zahrnuté médiá s najnižším počtom analyzovaných článkov (menej ako 100): noviny.sk, cas.sk, tvnoviny.sk, zoznam.sk, refresher.sk, emefka.sk a dobronoviny.sk.

Výsledný dataset 4 480 mediálnych výstupov bol následne podrobený obsahovej analýze so zameraním na tri aspekty: zaradenie do domáceho alebo zahraničného spravodajstva; identifikácia konkrétnej skupiny obyvateľstva, s ktorou je v mediálnom výstupe spojené informovanie o ľudskoprávnej problematike; a tiež označenie aktéra alebo subjektu, ktorý v analyzovanom texte priniesol ľudskoprávne rámcovanie použitím slov „ľudské práva“ alebo „ľudskoprávny“.

Nasledujúci text obsahuje v častiach týkajúcich sa jednotlivých skupín obyvateľstva aj kategóriu *konkrétne ľudské práva*. Pomenovanie konkrétnych práv bolo sledované len v prípade, ak ľudské práva neboli spomenuté v súvislosti s konkrétnou skupinou obyvateľstva, a výhradne vtedy, ak boli použité v súvislosti s kľúčovými slovami. Kategória *bez špecifikácie* tak zahŕňa tie príspevky, ktoré neobsahovali ani pomenovanie skupín obyvateľstva ani konkrétnych práv.

Z hľadiska zdroja alebo subjektu, ktorý v texte pracuje so slovami *ľudské práva* a *ľudskoprávny*, boli rozlišované štyri skupiny:

10

Názov – ľudskoprávne rámcovanie sa vyskytlo prostredníctvom názvu organizácie, inštitúcie alebo inej entity, ktoré obsahuje slovné spojenie „ľudské práva“. Sledovanými kategóriami boli názov medzinárodnej inštitúcie (napr. Európsky súd pre ľudské práva), vnútroštátnej inštitúcie (napr. Slovenské národné stredisko pre ľudské práva), mimovládnej organizácie (napr. Inštitút ľudských práv) a iné (napr. Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd).

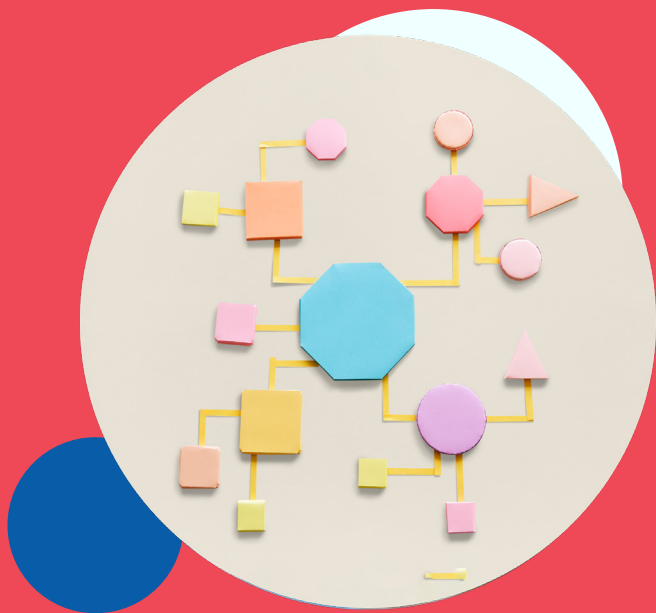
Citát – ľudské práva boli v príspevku priamo spomenuté v konkrétnom citáte oddelenom úvodzovkami. Sledovanými kategóriami boli citáty medzinárodných inštitúcií, vnútroštátnych inštitúcií, mimovládnych organizácií a expertnej obce, politických osobností a iných osôb. Ako *politici* boli kódované osoby, ktoré sú politicky aktívne na lokálnej alebo celoštátnej úrovni. V prípade ľudí reprezentujúcich konkrétnu inštitúciu (napr. predseda vlády, ministri, ministerky a pod.) boli ich citácie kódované na základe kontextu – ak sa vyjadrovali v mene inštitúcie (napríklad o postoji ministerstva k predkladanému zákonu), kódovaný bol citát inštitúcie; ak vyjadrenie zaznelo v rámci všeobecnej politickej diskusie (napríklad komunikovanie postoja politickej strany), bolo kódované ako citát politika/političky.

Redakcia – do tejto kategórie boli zaradené ostatné príspevky, napríklad tie, kedy bolo ľudskoprávne rámcovanie prinesené redakciou, resp. autorom alebo autorkou článku, priamym pomenovaním kon-

krétnej témy ako ľudskoprávnej alebo charakteristikou rôznych organizácií ako ľudskoprávných.

Parafráza – ide o ľudskoprávne rámcovanie prinesené externým aktérom alebo aktérkou, ktoré však nie je označené ako citácia a nie je tak možné s určitosťou tvrdiť, že ide o presný citát.

V súvislosti s výsledkami a zisteniami prezentovanými v tejto správe je zároveň nevyhnutné zdôrazniť, že správa vyhodnocuje iba to, o ktorých skupinách obyvateľstva sa v súvislosti s ľudskoprávnym rámcovaním hovorí, a nie to, či dané mediálne výstupy vyzývajú na posilnenie alebo naopak oslabenie ich ľudských práv, keďže to nebolo jej cieľom. **Monitoring zároveň zachytával iba tie články, v ktorých sa vyskytovali kľúčové slová ľudské práva a ľudskoprávny. Analyzovaná vzorka tak neobsahuje príspevky, ktoré o ľudskoprávných témach hovoria bez toho, aby boli explicitne pomenované ako ľudskoprávne.**

12

2. Výsledky analýzy monitoringu médií

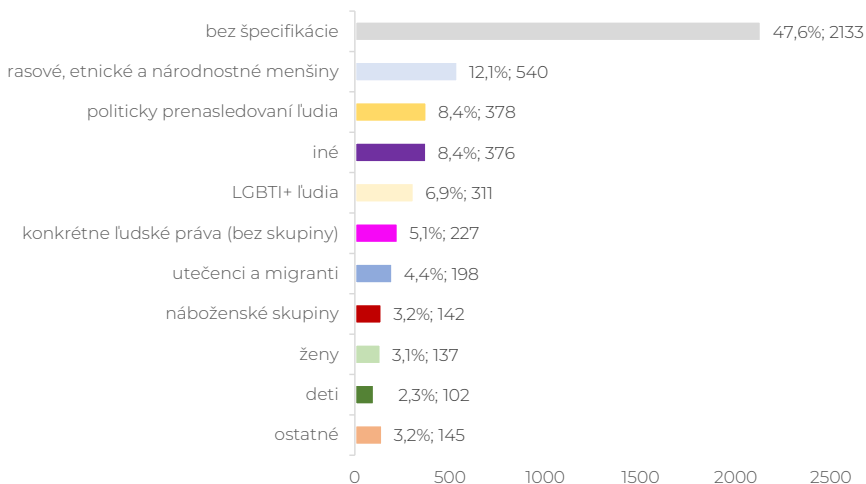
2.1 Informovanie o ľudských právach: skupiny obyvateľstva

Aj v tomto sledovanom období v slovenskom mediálnom priestore pretrvávalo informovanie o ľudských právach *bez špecifikácie* skupín obyvateľstva alebo konkrétnych práv, keďže takéto príspevky tvorili 47,6 % celkového počtu analyzovaných príspevkov. V porovnaní s predchádzajúcimi sledovanými obdobiami ide o stabilizáciu podielu príspevkov bez špecifikácie (prvý polrok 2024 61,8 %, druhý polrok 2024 44,7 %, prvý polrok 2025 47,7 %).

Proporčne najvyššie zastúpenie z hľadiska informovania v ľudskoprávnom kontexte mala kategória *rasových, etnických a národnostných skupín* (12,1 % analyzovaných príspevkov, Graf 2). V menšej miere sa vyskytovali aj *politicky prenasledovaní ľudia* (8,4 %) alebo *iné* skupiny ľudí, ktoré neboli súčasťou kódovania (8,4 %). Medzi *ostatné skupiny* sú zaradené tie, ktoré sa vyskytovali v najzriedkavejšie miere, teda novinári a novinárky, väzni a ľudia so zdravotným znevýhodnením (spolu 3,2 %).

Graf 2 Miera špecifikácie informovania o ľudských právach vo všetkých analyzovaných mediálnych výstupoch⁶

13

⁶ Celkový súčet je vyšší ako počet analyzovaných príspevkov, keďže jeden príspevok mohol obsahovať aj viac ako jednu zmienku o konkrétnej skupine obyvateľstva.

Obsah kategórie *konkrétne ľudské práva* je do veľkej miery určovaný vyjadreniami vnútroštátnych a medzinárodných ľudskoprávných inštitúcií. Príkladom sú rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP), ktoré sa najčastejšie týkali porušenia práva na spravodlivý súdny proces, prípadne vyjadrenia Verejného ochrancu práv alebo Ústavného súdu SR k návrhu zákona o mimovládnych organizáciách (právo na združovanie) alebo novele zákona o slobodnom prístupe k informáciám (právo na prístup k informáciám). Vo všeobecnosti sa však o jednotlivých právach hovorilo v súvislosti s konkrétnymi prípadmi a v rámci sledovaného obdobia nebola zaznamenaná téma, ktorá by dominovala. Spomínané bolo napríklad právo na ochranu pred mučením a neludským zaobchádzaním (podanie na ESLP vo veci úmrtia Milana Lučanského), právo na zhromažďovanie (snahy o zákaz podujatia Pride Budapešť), právo na bývanie (prierezovo vo viacerých kontextoch), právo na zdravie a zdravotnú starostlivosť, na slobodu prejavu alebo súkromie. Uvádzané bolo aj právo na život, a to v rôznych kontextoch – v súvislosti s interrupciami, klimatickou zmenou alebo vojenskými konfliktami. V súvislosti s vojnou v Pásme Gazy sa informovalo aj o špecifických ľudských právach, ako sú právo na jedlo alebo vodu.

14

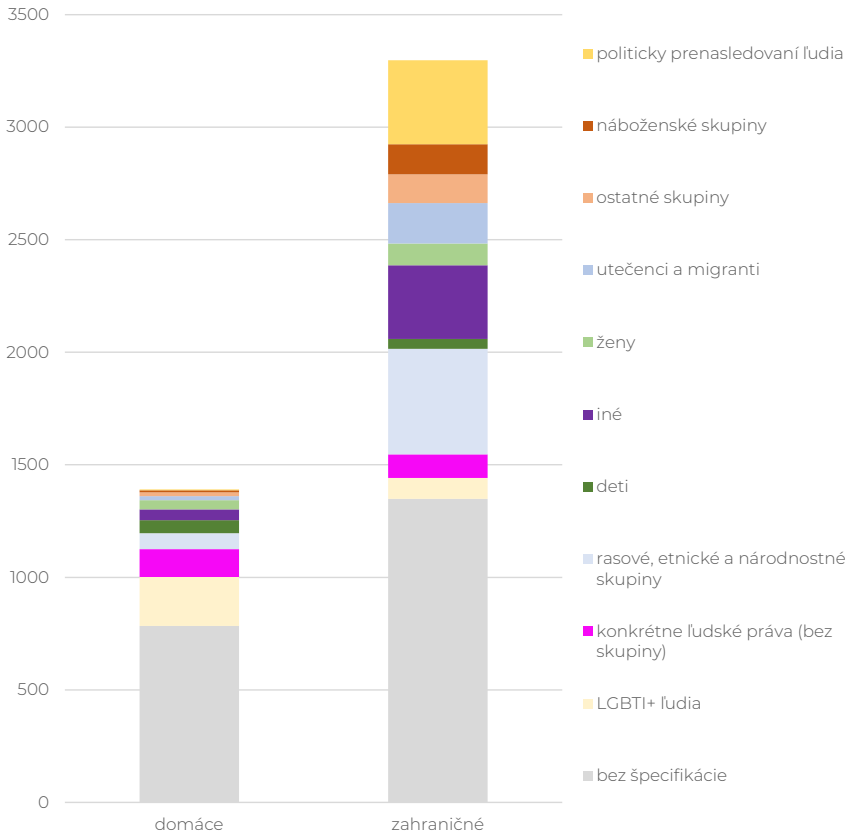
Opätovne sa vyskytovali aj prípady, kedy sa prostredníctvom odvolávaní na ľudské práva snažili konkrétni aktéri ospravedlniť porušovanie demokratických zásad a iných ľudských práv. Ústavný súd v Salvádore napríklad zrušil obmedzenie maximálneho počtu prezidentských mandátov jedného človeka na základe argumentácie, že je ľudským právom prezidenta opätovne kandidovať; ruský prezident Putin kritizoval sankcie voči Rusku, ktoré podľa neho porušujú právo ruského obyvateľstva na slobodu pohybu, a izraelský premiér Netanjahu obhajoval plány na deportáciu palestínskeho obyvateľstva z pásma Gazy ľudským právom vybrať si miesto na život. Ak nie je prítomné aj kritické zhodnotenie takýchto tvrdení, informovanie o ľudských právach v konečnom dôsledku môže prispievať zhoršeniu ich uplatňovania.

Pokračovala aj tendencia označovať ako ľudské práva aj také oblasti, ktoré zjavne nie sú zakotvené v ľudskoprávných dokumentoch, napríklad právo na hlúposť, filtrovaný vzduch, pohodlný život alebo sebec-tvo. Hoci niektoré z nich boli pomenované v zjavne ironickom kontexte, spolu s prípadmi uvedenými v predchádzajúcom odseku môže takéto informovanie viesť k znejasňovaniu pojmu ľudských práv a jeho nesprávne-mu pochopeniu.

Početnosť uvádzania konkrétnych skupín obyvateľstva pri informovaní o ich právach sa výrazne líšila podľa toho, či išlo o správy z domáceho

alebo zahraničného prostredia (Graf 3). Výrazný rozdiel je už pri uvádzaní konkrétnych skupín, v slovenskom kontexte bolo *bez špecifikácie* 63 % príspevkov, v zahraničnom iba 43 %. Najvýraznejší rozdiel bol zaznamenaný pri *LGBTI+ ľuďoch* – v domácom spravodajstve príspevky o nich tvorili 17,6 %, v zahraničnom len 2,9 %. V slovenskom kontexte išlo najmä o príspevky venujúce sa zmene ústavy. Významný rozdiel sa prejavuje aj v informovaní o právach *politicky prenasledovaných ľudí*. V domácom spravodajstve sa im venovalo 0,3 % príspevkov, zatiaľ čo v zahraničnom 11,9 % príspevkov. Prevládalo informovanie o diani v Rusku a Bielorusku, v menšej miere boli v tejto súvislosti spomínané aj Nepál, Keňa či Irán. Výrazný rozdiel sa prejavoval aj pri informovaní o právach *rasových, etnických a národnostných skupín*. V domácom spravodajstve (5,7 %) išlo takmer výlučne o práva Rómov a Rómok, v zahraničnom kontexte o práva Palestínčanov a Palestínčaniek. V zahraničnom spravodajstve boli častejšie spomínané aj práva *migrantov a migrantiek* (5,7 %, v domácom spravodajstve 1,5 %). Hlavnou témou bola imigračná politika USA, ale v súvislosti s ľudskými právami sa informovalo aj o situácii s migráciou v jednotlivých európskych krajinách. Podiel ostatných sledovaných kategórií bol medzi domácim a zahraničným spravodajstvom porovnateľný.

Graf 3 Počet mediálnych výstupov o konkrétnych skupinách obyvateľstva podľa domáceho a zahraničného spravodajstva⁷

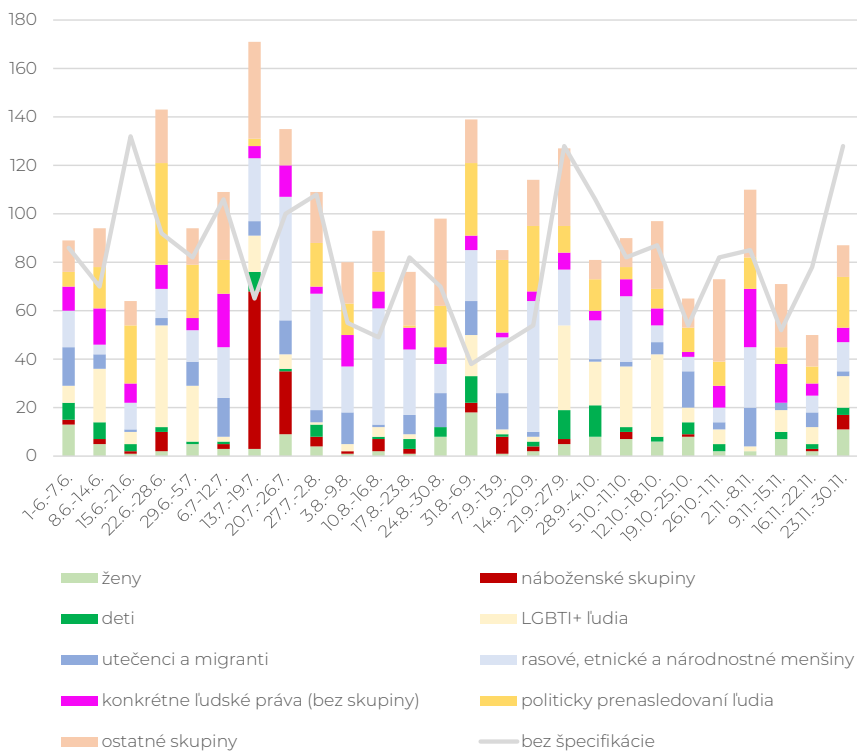

⁷ Celkový súčet je vyšší ako počet analyzovaných príspevkov, keďže jeden príspevok mohol obsahovať aj viac ako jednu zmienku o konkrétnej skupine obyvateľstva.

2.2 Informovanie o ľudských právach: udalosti a témy

Ľudskoprávne rámcovanie bolo v sledovanom období najčastejšie prítomné na konci júna, v polovici júla a v priebehu septembra 2025 (Graf 4). Išlo zároveň o obdobia, kedy sa o ľudských právach hovorilo v konkrétnych súvislostiach. Príspevky *bez špecifikácie* konkrétnych skupín obyvateľstva v súvislosti s ľudskými právami sa najčastejšie vyskytovali v treťom júnovom a štvrtom septembrovom týždni. Tematizovaná bola v tom čase zmena ústavy v súvislosti s ohrozením ľudskoprávnych záväzkov Slovenska. Výrazný nárast tejto kategórie bol zaznamenaný aj na konci novembra v rámci informovania o plánoch na rušenie Úradu na ochranu oznamovateľov. Spomínané bolo porušovanie ľudských práv týmto úradom ako dôvod pre skrátené legislatívne konanie.

Graf 4 Počet analyzovaných mediálnych výstupov podľa skupín v sledovanom období

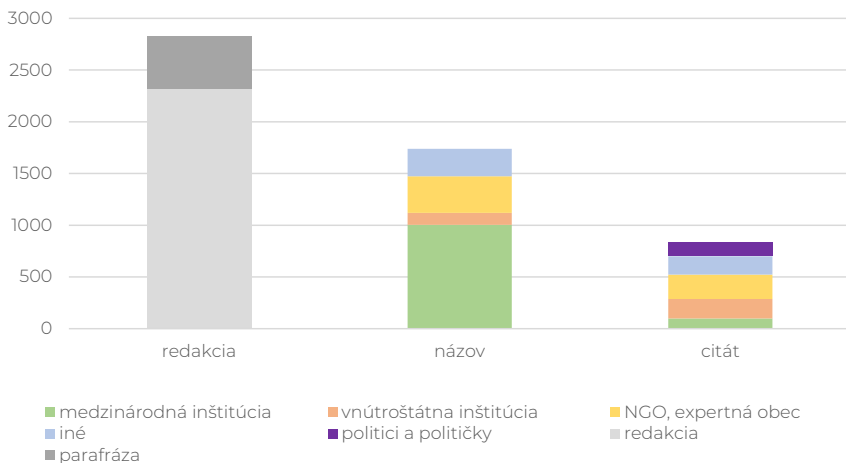
Pri *náboženských skupinách* došlo k výraznému nárastu počtu príspevkov v polovici júla, kedy v Sýrii prebiehali ozbrojené strety medzi náboženskými skupinami sunnitov a drúzov. Informovanie o priebehu tohto konfliktu tvorí takmer všetky príspevky z kategórie *náboženské skupiny*. Skupina *politicky prenasledovaných ľudí* sa v médiách vyskytovala najmä v súvislosti s dianím v Bielorusku a priebežnými informáciami o prepúšťaní politických väzňov, resp. politicky motivovaných raziách a zatýkaniach. Často bolo spomínané aj Rusko kvôli politickým procesom s konkrétnymi ľuďmi alebo obmedzovaním občianskej spoločnosti, Gruzínsko kvôli potláčaniu opozície a demonštrácií či Nepál, kde kvôli zásahom polície zomreli desiatky ľudí počas protivládnych protestov. Diskusia o ľudských právach *národnostných, rasových a etnických skupín* sa v domácom prostredí týkala najmä práv rómskeho obyvateľstva v rôznych oblastiach života (vzdelávanie, policajné razie a pod.), v zahraničnom kontexte išlo najmä o informovanie o dianí v Pásme Gazy a reakciách európskych krajín a USA. Príspevky boli do tejto kategórie počas dlhšieho obdobia zaradované vďaka citovanému vyjadreniu vyšetrovateľov OSN, že Izrael pácha v Gaze genocídu „s úmyslom zničiť Palestínčanov“. Ďalšie krajiny spájané s porušovaním práv etnických alebo národnostných menšín boli USA (v súvislosti s imigračnou politikou), Sudán a Sýria.

V súvislosti s právami *žien* sa najčastejšie hovorilo o ich systematickom porušovaní v Afganistane a o dvoch rodovo motivovaných vraždách v Pakistane. Práva *detí* boli v slovenskom kontexte spomínané najmä pri informovaní o novele ústavy (porušenie práva na vzdelanie kvôli regulácii sexuálnej výchovy) alebo surogátnom materstve, v zahraničnom spravodajstve sa vyskytovali príspevky o únosoch ukrajinských detí do Ruska. Ľudské práva *LGBTI+ ľudí* boli v domácom spravodajstve tematizované takmer výhradne v príspevkoch o ústavných zmenách (najmä pri otázkach uznávania pohlavia a definície rodičov) v júni a septembri. V zahraničnom spravodajstve boli v súvislosti s ľudskými právami tematizované pochody Pride v Maďarsku (Budapešť a Pécs) kvôli ich zákazu vnútroštátnou legislatívou. V kategórii *ostatné skupiny* boli opäť v priebehu celého sledovaného obdobia spomínaní ukrajinskí vojnoví zajatci aj civilisti, ako nová téma sa objavili údajní pašeráci drog v Karibiku, ktorých lode potápala americká armáda. Rovnako ako v predchádzajúcich sledovaných obdobiach sa priebežne informovalo aj o udelených trestoch smrti v rôznych krajinách, prevažne v Iráne.

2.3 Informovanie o ľudských právach: kto prináša ľudské práva do mediálneho diskurzu

Výrazne najčastejšie sa termín „ľudské práva“ v sledovaných príspevkoch vyskytoval v texte *redakcie* (Graf 5). Značná časť týchto príspevkov sa týkala informácií o vyhláseniach alebo aktivitách organizácií, ktoré redakcia označila ako ľudskoprávne, početné boli aj parafrázy vyjadrení iných aktérov. Druhým najčastejším zdrojom ľudskoprávneho rámcovania bol *názov inštitúcie*, ktorá svojím názvom obsahujúcim slovné spojenie „ľudské práva“ implicitne rámcuje reportované témy ako ľudskoprávne. V prípade *medzinárodných inštitúcií* bolo ľudskoprávne rámcovanie posilnené predovšetkým zmienkami o Európskom súde pre ľudské práva a Vysokom komisárovi OSN pre ľudské práva. V kategórii názov *neziskových a mimovládnych organizácií* bola najčastejšie spomínaná organizácia Sýrske pozorovateľské centrum pre ľudské práva. **Najzriedkavejšie boli ľudské práva do diskurzu prinášané prostredníctvom konkrétnych citátov.** Napríklad v prípade medzinárodných inštitúcií médiá až desaťnásobne častejšie odkazujú na ich názov, než prinášajú konkrétne citácie ich vyjadrení.

Graf 5 Počet mediálnych výstupov o ľudských právach podľa zdroja rámcovania

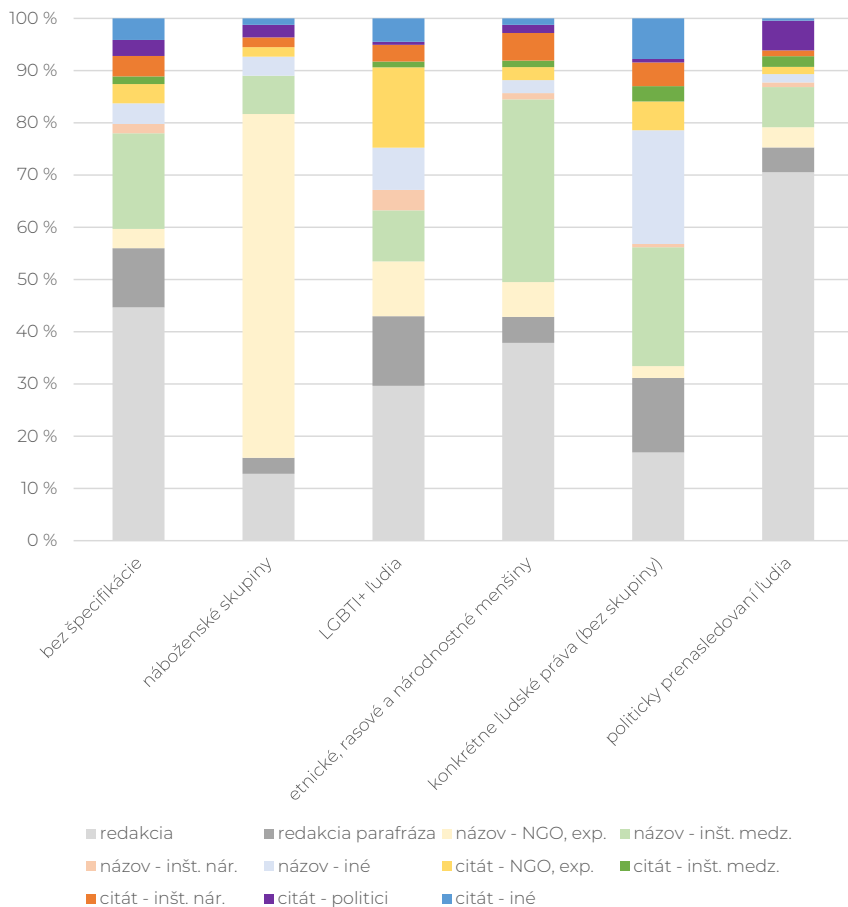
Výrazné rozdiely medzi sledovanými skupinami obyvateľstva boli pozorované v tom, ako je do príspevkov prinášané ľudskoprávne rámcovanie, teda čo je zdrojom slovného spojenia „ľudské práva“. Pri *náboženských skupinách* napríklad dominovalo ľudskoprávne rámcovanie prostredníctvom *názvu mimovládnej organizácie* (66 %, Graf 6). Je to spôsobené predovšetkým informovaním o násilnostiach medzi náboženskými skupinami v Sýrii, keďže v týchto prípadoch sa príspevky väčšinou odvolávali na informácie poskytnuté organizáciou Sýrske pozorovateľské centrum pre ľudské práva. *Citáty mimovládnych organizácií a expertnej obce* mali nadpriemerné zastúpenie (15 %) pri informovaní o *LGBTI+ ľuďoch* a ich ľudských právach, ktoré bývali explicitne pomenované. Rozsiahlo sa informovalo napríklad o ústavných zmenách, ku ktorým sa vyjadrovalo široké spektrum expertiek a expertov.

Najvyšší podiel zmienok *názvu medzinárodnej inštitúcie* bol zaznamenaný pri informovaní o *etnických, rasových a národnostných menšinách* (35 %). Vo väčšine prípadov sa tieto príspevky zameriavali na informovanie o dianí v Pásme Gazy a spomínané inštitúcie boli Vysoký komisár OSN pre ľudské práva a Rada OSN pre ľudské práva. Ľudskoprávne rámcovanie tak bolo prítomné najmä prostredníctvom názvov organizácií, explicitné pomenovanie porušovania ľudských práv palestínskeho obyvateľstva bolo zriedkavé. V oblasti *konkrétnych ľudských práv* bol zároveň zaznamenaný najvyšší podiel kategórie *názov – iné* (22 %) spôsobený rámcovaním prostredníctvom zmienok o Všeobecnej deklarácii ľudských práv a Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Názvy niektorých dohovorov sa však v niektorých prípadoch dlhodobo používajú nepresne.⁸

Príspevky, v ktorých bola téma ľudských práv prinesená *redakciou*, sa v najvyššej miere vyskytovali pri *politicky prenasledovaných ľuďoch* (71 %). Tieto príspevky často čerpajú z vyjadrení ľudskoprávných organizácií, ktoré sú následne pomenované ako zdroj prostredníctvom formulácií ako „skupiny na ochranu ľudských práv upozornili...“ či „podľa ľudskoprávných organizácií...“. Len menšia časť príspevkov uvádzala aj názvy týchto organizácií – v prípade *politicky prenasledovaných ľudí* to boli najčastejšie Amnesty International, Human Rights Watch alebo organizácia Viasna z Bieloruska. V tejto kategórii bol zaznamenaný aj najvyšší podiel *citátov politikov a političiek* (6 %).

⁸ Príklady nepresne použitých názvov v analyzovaných článkoch sú Európsky dohovor o ľudských právach, Dohovor o ľudských právach alebo Medzinárodný dohovor o ľudských právach.

Graf 6 Podiel mediálnych výstupov o zdrojoch ľudskoprávneho rámčovania podľa vybraných skupín

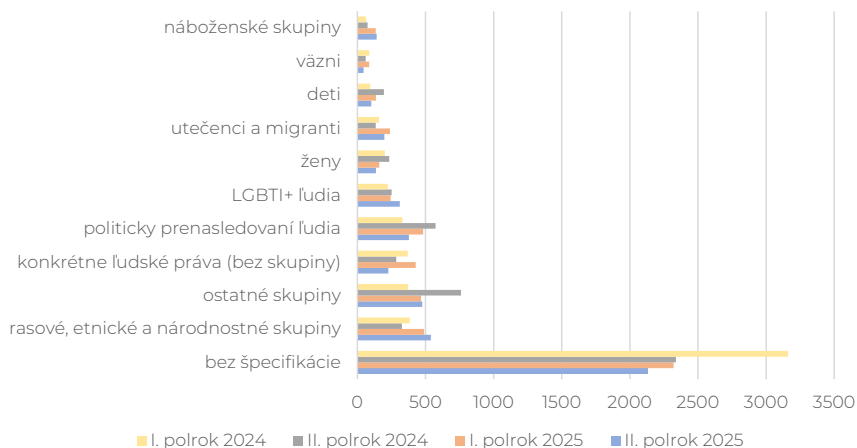
3. Zistenia a závery

→ Vyhodnotenie trendu: porovnanie s predchádzajúcimi monitorovanými obdobiami

Spôsob informovania o ľudskoprávnej problematike a témy príspevkov v monitorovaných slovenských médiách sa v druhom polroku 2025 v porovnaní s predchádzajúcim obdobím výrazne nezmenili. Mierne klesol počet príspevkov *bez špecifikácie* skupín obyvateľstva, s ktorými sú spájané ľudské práva, naďalej však ide o najpočetnejšiu kategóriu a **prevažuje informovanie o ľudských právach bez dostatočného kontextu** (Graf 7). Hoci udalosti odohrávajúce sa v domácom aj zahraničnom priestore výrazne ovplyvňujú obsah spravodajstva a mieru informovania v súvislosti s ľudskými právami, porovnanie štyroch monitorovaných polročných období ukazuje, že podiel jednotlivých skupín obyvateľstva na celkovom počte analyzovaných článkov ostáva rádo rovnaný. Skupiny obyvateľstva, o ktorých sa informovalo v súvislosti s ľudskými právami, sa tak v priebehu dvoch rokov výrazne nezmenili, aj keď konkrétne témy s nimi spojené boli rôzne. Je preto zrejmé, že ich výskyt v médiách nie je dôsledkom ojedinelej udalosti, ale pretrvávajúcich nedostatkov v dodržiavaní ľudských práv. Z hľadiska komplexnosti informovania o ľudských právach je však potrebné zdôrazniť, že existujú skupiny obyvateľstva, ktoré sa v tejto súvislosti v médiách takmer neobjavujú – napriek tomu, že ich práva môžu byť tiež porušované. Ľudskoprávne rámcovanie, hoci aj implicitné, môže zvýšiť citlivosť verejnosti na ochranu práv konkrétnych skupín obyvateľstva – **pokiaľ sa o týchto právach nehovorí, neexistuje verejný tlak na riešenie konkrétnych ľudskoprávnych problémov.**

23

Graf 7 Počet mediálnych výstupov o skupinách obyvateľstva v súvislosti s ľudskými právami v rokoch 2024 až 2025

V súvislosti s ich ľudskými právami sú zobrazovaní najmä *politicky prenasledovaní ľudia* či *rasové, etnické a národnostné skupiny*. Iné skupiny, napríklad *ženy* alebo *deti* sa v súvislosti s ľudskými právami spomínajú v médiách iba v obmedzenej miere a ľudia vo vyššom veku alebo ľudia so zdravotným znevýhodnením sa nespomínajú takmer vôbec.

Zároveň je nevyhnutné pripomenúť, že táto analýza zahŕňala len tie články, ktoré explicitne hovorili o ľudských právach, preto nie je vylúčené, že o ďalších ľudskoprávnych témach sa v médiách síce hovorilo, avšak bez toho, aby boli ľudskoprávne zarámčované. Dlhodobou ide napríklad o sociálne práva, konkrétne oblasť sociálneho zabezpečenia, ktorá býva tematizovaná skôr v iných súvislostiach.

→ Vyhodnotenie hlavných zistení za obdobie december 2023 až november 2025

Táto časť sumarizuje zistenia zo všetkých štyroch monitorovaných období. Sledované položky sa v jednotlivých polrokoch mierne líšili, preto niektoré závery vychádzajú z dát iba za jeden rok.

24

Ľudské práva ako argument

V domácom spravodajstve sa explicitne o porušovaní a ohrozovaní ľudských práv hovorilo najmä v súvislosti s návrhmi niektorých zákonov (napr. Lex atentát, zákon o mimovládnych organizáciách, ústava), kedy mimovládne organizácie a ľudskoprávne inštitúcie explicitne argumentovali ľudskoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky. Špecificky sa hovorilo napríklad o práve na zhromažďovanie, združovanie, súkromie, súkromný a rodinný život a o práve na rovné zaobchádzanie. Vnášanie ľudskoprávnych záväzkov do diskusií o navrhovanej legislatívne má výrazný potenciál na skvalitnenie legislatívneho procesu. Zároveň však tieto inštitúcie do diskurzu prinášali ľudskoprávne rámcovanie aj bez toho, aby reagovali na externé podnety, napríklad predkladanú legislatívu. V sledovanom období bolo tematizované napríklad právo na bývanie.

V uplynulých dvoch rokoch sa zároveň ľudské práva stali integrálnou súčasťou vnútro politickej diskusie, a to najmä kvôli obhajobe využívania skrátených legislatívnych konaní. Jedným z dôvodov na skrátený legislatívny proces je aj porušovanie ľudských práv a práve tento argument sa využíval napríklad pri novelizácii Trestného zákona, kedy predkladatelia novely hovorili o porušovaní práv obvinených a odsúdených. Pri zmene zákona o RTVS bol zasa použitý argument

o porušovaní práva na objektívne informácie, odmietnutie pandemickej zmluvy WHO bolo obhajované porušovaním ľudských práv počas pandémie bez bližšej špecifikácie. Rušenie Úradu na ochranu oznamovateľov tiež sprevádzali tvrdenia o tom, že sú porušované práva obetí trestných činov a oznamovateľov korupcie. Tieto prípady, spolu s priamo nesprávnou ľudskoprávnou argumentáciou (pozri kap. 2.1), možno považovať za **využívanie ľudskoprávneho diskurzu na dosiahnutie cieľov, ktoré môžu priamo ohrozovať uplatňovanie iných ľudských práv.**

Zdroje ľudskoprávneho rámcovania

Významným faktorom ovplyvňujúcim informačnú hodnotu zmienok o ľudských právach je zdroj tohto pomenovania. Najnižší podiel výskytu majú citáty rôznych aktérov a ich parafrázy, teda vyjadrenia, ktoré majú potenciál vysvetľovať kontext ľudských práv. Zároveň sa ukazuje, že pri rôznych skupinách obyvateľstva prevažujú rôzne zdroje ľudskoprávneho rámcovania. Pri náboženských skupinách napríklad prevláda rámcovanie prostredníctvom názvu mimovládnej organizácie (Sýrske pozorovateľské centrum pre ľudské práva v súvislosti s náboženskými konfliktami v Sýrii), často však bez toho, aby bolo porušovanie ľudských práv pomenované. Ide o kvalitatívne odlišnú informáciu, ako keď o porušovaní práv rozhodne Európsky súd pre ľudské práva alebo sa k nim vyjadruje Vysoký komisár OSN pre ľudské práva. Vyjadrenia expertnej obce, mimovládnych organizácií alebo ľudskoprávnych inštitúcií pomáhajú vysvetľovať a rozvíjať ľudskoprávny kontext, je preto dôležité, aby boli súčasťou ľudskoprávneho diskurzu. Ak je ľudskoprávne rámcovanie v príspevkoch príliš implicitné (napríklad len prostredníctvom názvov organizácií), súvislosť danej témy s ľudskými právami môže byť nejasná, prípadne nemusí byť čitateľstvom vôbec identifikovaná.

25

V súvislosti s ľudskoprávnym rámcovaním je potrebné zdôrazniť aj prípady, keď sa o témach súvisiacich s ľudskými právami v tomto kontexte vôbec nehovorí. Počet takýchto príspevkov vzhľadom na použitý spôsob zberu dát nie je možné kvantifikovať, napriek tomu sa dá na základe výsledkov týchto analýz konštatovať, že v mnohých príspevkoch, v ktorých ľudskoprávne rámcovanie danej témy chýba. V súvislosti s informovaním o stave a vývoji ochrany životného prostredia na Slovensku je napríklad minimálne uvádzané právo na priaznivé životné prostredie. **Chýbajúca tematizácia zraniteľných skupín v kontexte ľudských práv môže viesť k tomu, že si verejnosť tieto skupiny s užívaním ľudských práv nebude spájať.**

Nízka úroveň kontextualizácie ľudských práv

Samotný fakt, že sa slovné spojenie *ľudské práva* objaví v mediálnych výstupoch, nemusí nevyhnutne prispievať k lepšiemu porozumeniu tejto témy verejnosťou. Počas štyroch monitorovaných polročných období podiel príspevkov, v ktorých boli pomenovaní konkrétni nositelia ľudských práv, resp. skupiny ľudí, ku ktorým sa ľudské práva vzťahovali, neprekročil 56 %. V ostatných prípadoch boli ľudské práva spomenuté bez bližšieho kontextu. Pri niektorých témach, ktoré sa v monitoringu vyskytovali takmer výlučne prostredníctvom pomenovania ľudskoprávnych organizácií, nemusí byť verejnosti jasné, prečo sa k nim tieto organizácie vyjadrujú a aký majú súvis s ľudskými právami. Ide napríklad o otázku trestu smrti alebo politických väzňov, pričom v článkoch takmer vždy absentuje kontext vysvetľujúci, prečo sú to otázky ľudských práv. Ako príklad dobrej praxe možno uviesť komunikáciu Amnesty International Slovensko alebo Verejného ochrancu práv, ktorí vo svojich mediálnych výstupoch hovoria o konkrétnych právach, ktoré môžu byť porušované, vrátane legislatívneho kontextu.

26

Dôležitosť dôsledného informovania o ľudských právach je možné ilustrovať na príklade Európskeho súdu pre ľudské práva. V domácom aj zahraničnom spravodajstve sú pomerne bežné príspevky buď o jeho rozsudkoch, alebo o plánovaných či podaných žalobách. Len zriedka sú však uvedené konkrétne ľudské práva, ktorých porušenie daná osoba namietala. V konečnom dôsledku sa tak napriek pomerne častému výskytu ESLP v médiách nebuduje povedomie verejnosti o jeho kompetenciách a o tom, pri porušení ktorých práv a za akých okolností je možné sa naň obrátiť. Zriedkavé je aj ukotvenie ľudskoprávnej argumentácie v medzinárodných ľudskoprávnych dokumentoch, ktoré definujú záväzky Slovenskej republiky. Zmienky o konkrétnej legislatíve alebo medzinárodných dokumentoch obsahovalo iba približne 5 %.

Podobne nekonkrétne je aj informovanie o organizáciách zaoberajúcich sa ochranou ľudských práv. Najčastejšie sa v príspevkoch vyskytujú ako zdroje informácií, čo býva formulované napríklad ako „*podľa ľudskoprávnych organizácií...*“. Týka sa to najmä zahraničného spravodajstva, v domácom sa zmienky o obhajcoch a obhajkyňiach ľudských práv objavili iba v 5 % príspevkov. Ako o predmete záujmu sa však o nich informuje len zriedka, a aj to skôr vtedy, keď čelia útokom alebo represiam, než v súvislosti s prácou, ktorú vykonávajú.

Nízke porozumenie ľudským právam

Okrem prípadov, kedy ľudské práva nie sú dostatočne vysvetľované a konkretizované, sme zaznamenali aj články, v ktorých bol **koncept ľudských práv nepochopený alebo priamo dezinterpretovaný**. Niekedy išlo o zjavne ironické vyjadrenia, napríklad „*ľudské právo nakažiť svojich spoluobčanov*“, ale časť príspevkov obsahovala napríklad formulácie, že sexualita je základné ľudské právo, že každý má ľudské právo hovoriť o krajine tak, ako sa mu páči, prípadne že existuje základné ľudské právo navrhnuť čokoľvek, čo nie je v rozpore so zákonom. Takýmito vyjadreniami sa znejasňuje a do istej miery aj znehodnocuje koncept ľudských práv, ktoré tak môžu niektorí začať chápať ako akúkoľvek potrebu konkrétneho človeka.

K znejasňovaniu obsahu ľudských práv dochádza aj nevhodnou syntaxou, kedy sú konkrétne práva vylučované zo sústavy ľudských práv. Príkladmi sú vyjadrenia „*nie je zlučiteľné s medzinárodnými záväzkami v oblasti ľudských práv a slobody náboženského vyznania*“ alebo „*je aktívna v oblasti ľudských práv, pracovných podmienok, životného prostredia a korupcie*“. V týchto konkrétnych prípadoch sú z ľudskoprávneho rámca vyňaté sloboda náboženského vierovyznania, právo na adekvátne pracovné podmienky a právo na priaznivé životné prostredie. Slová „ľudské práva“ tak prichádzajú o svoj definujúci obsah a stáva sa z nich abstraktný pojem, s ktorým je náročné sa stotožniť. **Z hľadiska zvyšovania povedomia o ľudských právach je preto dôležité zdôrazňovať, že ak hovoríme o ľudských právach, hovoríme o takmer všetkých aspektoch bežného života.**

27

Dvojročné monitorovanie ľudskoprávneho diskurzu ukázalo, že v porozumení ľudským právam a v ich mediálnom zobrazovaní existujú značné rezervy. Preto oceňujeme všetkých aktérov a aktérky, ktorí o nich hovoria korektne, v kontexte a vysvetľujúco – ľudia sa môžu aktívne hlásiť o svoje práva iba vtedy, ak ich poznajú. Ľudské práva nesmú byť zámienkou na reštriktívne politiky, naopak, apelujeme na verejných aktérov a aktérky, aby sa ľudskoprávna argumentácia využívala ako nástroj pozitívnej zmeny. V rámci médií je to príležitosť na kritické hodnotenie a rozporovanie takých tvrdení, ktoré tejto zmene bránia. Slovenská republika sa napokon v mnohých medzinárodných dohovoroch zaviazala k dodržiavaniu celej sústavy ľudských práv, takže argumenty, s ktorými sa dá pracovať, sú priamo na stole.

Zoznam grafov a tabuliek

Graf 1	Podiel mediálnych výstupov týkajúcich sa ľudskoprávnej problematiky z celkového počtu mediálnych výstupov, podľa sledovaných médií	9
Graf 2	Miera špecifikácie informovania o ľudských právach vo všetkých analyzovaných mediálnych výstupoch	13
Graf 3	Počet mediálnych výstupov o konkrétnych skupinách obyvateľstva podľa domáceho a zahraničného spravodajstva	16
Graf 4	Počet analyzovaných mediálnych výstupov podľa skupín v sledovanom období	17
Graf 5	Počet mediálnych výstupov o ľudských právach podľa zdroja rámcovania	19
Graf 6	Podiel mediálnych výstupov o zdrojoch ľudskoprávneho rámcovania podľa vybraných skupín	21
Graf 7	Počet mediálnych výstupov o skupinách obyvateľstva v súvislosti s ľudskými právami v rokoch 2024 až 2025	23